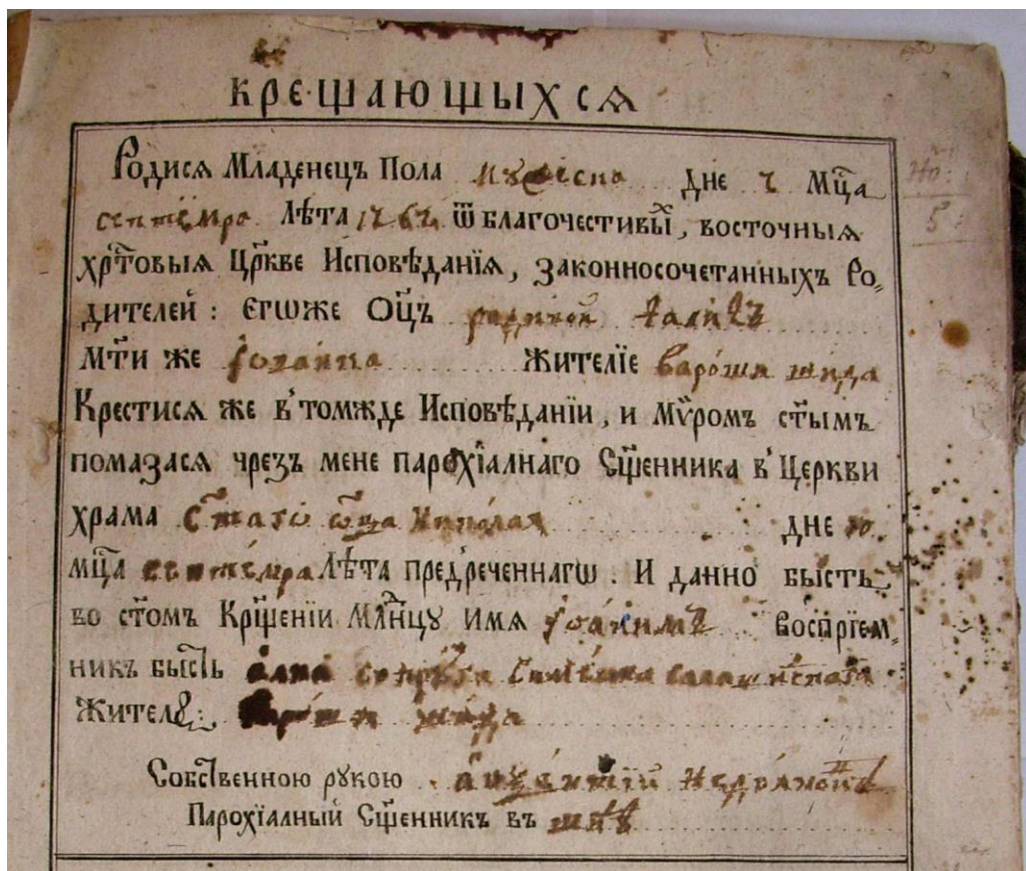
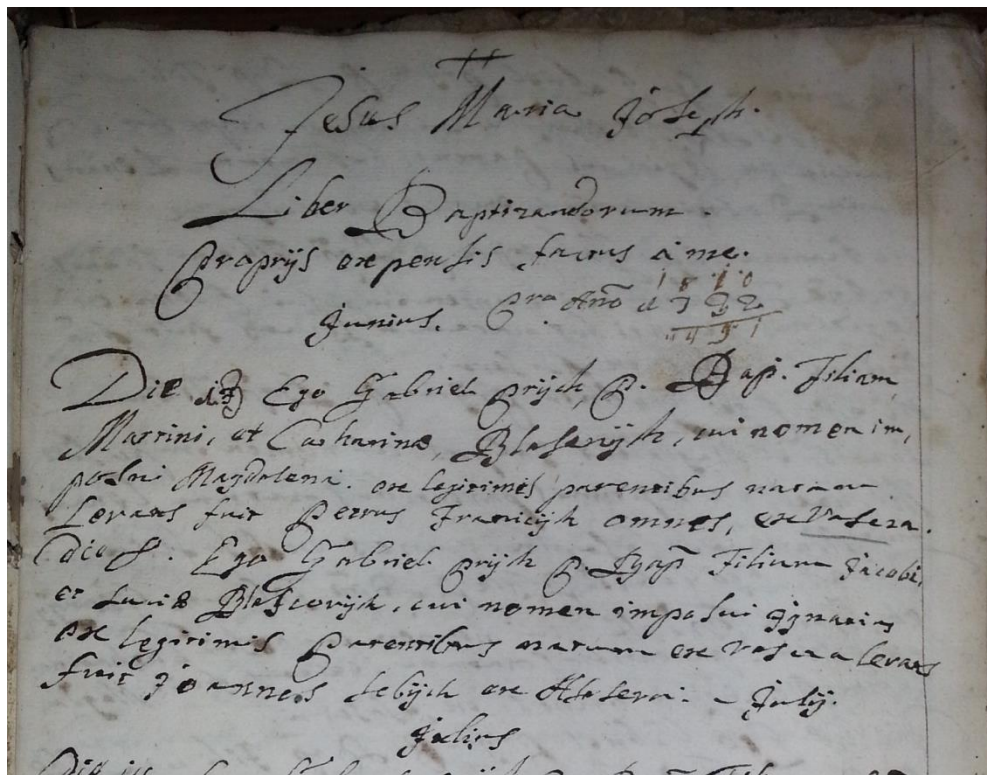

Матичне књиге на простору Срема и проблематика генеалогije у Срему

Црквена грађа је основни и незаобилазни извор за свако генеалогско истраживање. На жалост, иако је вођење црквених матица у Срему за поједине конфесије започело још у првој половини 18. Века, ратна дешавања и људски немар у мирнодопско време учинили су да је до данас очувано релативно мало ове грађе. Српске православне парохије у Срему су завеле матичне књиге током 18. века. Иако је државно наређење о обавезном вођењу матичних књига наступило тек током осме деценије 18. века, већина парохија је то учинила почетком седме деценије. Према подацима из 1756. године парохија у Шиду је већ те године водила протоколе. На жалост, ти протоколи данас нису сачувани тако да шидска парохија има комплетно сачуване матичне књиге од 1762. године. Према доступним подацима, једина православна парохија у Срему која има сачуване матичне књиге старије од Шида јесте Ердевик и то од 1754. године. Римокатоличке жупе имају доста старије матице. Најстарије римокатоличке матице у Срему има жупа у Гибарцу, од 1732. године. Међутим, ова најстарија матица је првобитно припадала угашеној жупи у Вашици.

Најстарији сачуван упис у протоколу крштених Српске православне парохије у Шиду од 10. септембра 1762. (Црквена ризница у Шиду)

Први упис у протоколу крштених уташене римокатоличке жупе у Вашици, касније пренет у гибарачку жупу од 13. јуна 1732. (ИА „Срем“ Сремска Митровица)

Грkokатоличке матице су почеле да се заводе тек почетком 19. века када долази до већег насељавања Русина у Срем, а најстарије сачуване су у Шиду од 1803. године. Матице јеврејских општина и рабината су заведене током 1851/1852. године када су за то донети законски оквири, или касније у време оснивања појединих општина (Сремска Митровица 1869. итд). Матице Словачких евангеличких заједница су вођене у различитом временском оквиру у зависности од времена насељавања и формирања црквене организације. Најстарије матице има Словачка евангеличка црква у Старој Пазови, од 1770. године.

Приликом генеалoшких истраживања сремских породица наилази се на више проблема попут непостојања сталног презимена, адопције, микромиграције итд. а који морају обавезно да се узму у обзир. Неки проблеми су карактеристични за све конфесије док су неки везани искључиво за поједине националне заједнице. Код српских породица највећи проблем је непостојање сталног презимена до почетка 19. века. Срби као народ нису имали стална презимена осим неких изузетака, код њих је било знаменитије лично име него презиме. Због тога, а и узевши у обзир недостатак писаних извора о породицама са почетка 18. века, данас је готово немогуће утврдити порекло готово свих породица пре доласка у Срем (уколико су се уопште доселили). Пример тога може бити позната шидска породица Шумановић из које потиче чувени академски сликар Сава Шумановић. Током 18. века у матице су уписивани као Поповићи – по занимању претка, затим Вајини – по Василију Ваји Поповићу, а тек око 1800. године јавља се презиме Шумановић. Други моменат на који се мора обратити пажња код православних матица јесте релативно дуго коришћење старог јулијанског календара.

Код римокатоличких породица је највећи проблем немогућност одређивања националне припадности. Увидом у матице, није пронађен ни један случај да је у матици наведена национална припадност верника што представља велик проблем за изучавање појединих етничких група. Код јеврејских и русинских породица највећи проблем је постојање два или чак три имена а понекад и презимена. Најчешћи облик имена код Јевреја је немачког порекла, јер су Јевреји на територији Аустро-Угарске монархије законом обавезани да носе немачка имена и презимена. Друго име које се најчешће јављало у ортодоксним заједницама је било јеврејског порекла (или на јидишу), док је треће име у зависности од окружења у којем су живели било словенско, односно српско или хрватско. Наравно, сва три облика имена су углавном али не увек, имала исто или барем слично значење. Примери тога су: Ashel Anshel – Асир Шандор, Елиезер – Лазар, Фридрих – Мирослав, Фрида – Мирослава, Голда – Злата итд. Специфичност јеврејских матица се огледа и у томе што су рабини често користили јеврејски календар, па су чак и годину рачунали од јеврејске Нове године која најчешће пада у септембру. Због тога често долази до забуне у датумима рођења/венчања/смрти. Русини су такође имали два до три облика имена, поготово ако су матичне књиге вођене на латинском језику. Тако је Јанко уписиван као Joannes, Митро као Demetrius, Илија као Elias итд. Честа појава је двојног имена код жена: Ана и Марија. Такође, веома често у у матичним књигама уписивани надимци уместо пуног имена. Пример тога су Ферко – Теодор, Хрица – Григорије (Грегор), Иља – Јелена /Јулиана итд.